

De Cirkel
school met de bijbel

Protocol voorkoming en bestrijding pestgedrag

1. Doel van dit document

"We willen op school bereiken, dat alle kinderen zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen"

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

2. Wat is pesten?

Wanneer een kind stelselmatig door een ander (door anderen) wordt geplaagd tegen zijn zin, dan is er voor ons sprake van pesten. Er is dan sprake van ongelijke machtsverhoudingen.

3. Visie op pesten

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken.

Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pester(s) en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers (hierna genoemd: ouders).

De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.

Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken.

Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.

Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een zogenaamde directe aanpak (zie bijlage 3).

4. Hoe willen we op de Cirkel omgaan met pesten

- Op school stellen we elk thema sociaal emotionele onderwerpen in de groep aan de orde. Deze lessen zijn preventief bedoeld. Bij incidenten pakken we gelijk aan. Zie het stappenplan bijlage 2.
- Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies, uiten van gevoelens en frustraties etc. komen in alle mogelijk denkbare werkvormen aan de orde.

5. Uitgangspunten

Leerkrachten (en ouders) moeten alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Een belangrijke stelregel daarbij is, dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep leren we de kinderen al, dat je niet mag niet klikken, maar.....

Als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt je er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Een derde stelregel is samenwerken zonder bemoeienissen: School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. En de school moet zich ook niet indringen in de privé-omstandigheden van het gezin.

Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders.

De inbreng van de ouders bestaat bij voorkeur uit het aanreiken van informatie, het geven van suggesties en uit het ondersteunen van de aanpak van de school. Baat het niet of hebben de ouders hun vragen over het naleven van het pestprotocol, dan kunnen zij zich wenden tot de leerkracht en/of locatiedirecteur.

6. Consequenties

Voor de consequenties verwijzen we naar bijlage 1: het pestprotocol.

7. Bijlagen

Bij dit document zitten een aantal bijlagen

Bijlage 1	het pestprotocol
Bijlage 2	stappenplan voor leerlingen
Bijlage 3	de directe aanpak
Bijlage 4	begeleiding van gepeste en pesters en adviezen aan ouders
Bijlage 5	signalen en mogelijke oorzaken van pestgedrag

Pestprotocol gereformeerde basisschool "De Cirkel"

1. Pesten wordt op deze school niet getolereerd.
2. In de thema's wordt in elke groep structureel en systematisch aandacht besteed aan het herkennen en uiten van gevoelens en frustraties. Met als doel het voorkomen van agressie en pesten. Daarnaast vullen we twee keer per jaar ZIEN in, een leerlingvolgsysteem voor gedrag, voor elk kind. Daaruit komt een profiel, zodat risicoleerlingen kunnen worden gesignaleerd en gediagnosticeerd.
3. Wanneer we de indruk hebben, dat er wordt gepest, worden meerdere leerkrachten ingeschakeld. Zo kunnen meerdere leerkrachten gericht observeren en registreren.
4. Wanneer we vaststellen, dat er inderdaad sprake is van pestgedrag worden de ouders van de gepeste(n) en de pester(s) op de hoogte gebracht.
5. De pester moet gedurende een week in de ochtendpauze binnenblijven en worden verplicht tot het houden van een gesprek met de leerkracht/het maken van een stelopdracht/het maken van afspraken. Ook vragen we de pester excuus aan te bieden aan de gepeste.
6. Groepen waarin de gepeste/ de pester zitten worden bij de directe aanpak betrokken. (Bijlage 3 van het document voorkoming pestgedrag).
7. Wanneer binnen 4 weken voorgaande acties op niets uitlopen, wordt uitdrukkelijk de hulp van ouders gevraagd. (van de pesters, de gepesten en zonodig een bredere groep). Zonodig wordt ook de hulp van de orthopedagoog ingeschakeld.
8. Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school.
9. In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. (voor dit protocol verwijzen wij u naar de schoolgids).

Stappenplan voor leerlingen

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben, proberen wij en zij het op de volgende manier op te lossen:

- Eerst proberen er zelf (en samen) uit te komen.
- Is er sprake van pesten, dan heeft een leerling altijd het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.
- De leerkracht brengt de pester en de gepeste bij elkaar voor een verhelderinggesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Voor zover de motieven van de pester in dit gesprek niet helder worden, vragen we daar op door in een of meerdere gesprekjes met de pester. Ook met de gepeste worden een of meerdere vervolggesprekjes gevoerd.
- Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt.
- Wanneer we in deze fase zijn gekomen wordt ook het pestprotocol toegepast.

De directe aanpak

Uit: Gedrags- en werkhoudingsproblemen & zorgverbreding van Harry Janssens e.a. uitgave IJsselgroep SON

De directe aanpak kunnen we verdelen in een aantal stappen:

Vooraf de opmerking, dat de gepeste van te voren op de hoogte wordt gesteld, dat het probleem klassikaal wordt aangekaart.

Stap 1 de ik-boodschap

De leerkracht geeft door middel van een duidelijke ik-boodschap te kennen dat er een probleemsituatie in de groep is, die hij niet kan oplossen, maar die wel opgelost moet worden. Hij vraagt de leerlingen oplossingen te geven

Stap 2 verzamelen van oplossingen

In een brainstormronde moeten leerlingen oplossingen of ideeën voor aanpak geven. Er mag nog niet gereageerd worden op oplossingen. Wanneer er niet direct oplossingen worden aangedragen, kan de leerkracht zeggen, dat hij er over paar dagen op terugkomt. Want zo geeft hij aan, het probleem moet opgelost worden. De leerkracht heeft in deze fase een sturende rol.

Stap 3 Evalueren van de oplossingen

Bij het evalueren moeten alle oplossingen geschrapt worden die nadelig zijn voor de zondebok maar ook die nadelig zijn voor de pester.

Wanneer alle oplossingen geschrapt zouden moeten worden, herhalen we stap 2 en 3.

Stap 4 Concretisering van de oplossingen

Wanneer er oplossingen worden gevonden, dan moeten die geconcretiseerd worden. Het moet voor ieder duidelijk zijn, hoe de oplossing uitgevoerd gaat worden. Het is aan te bevelen, die concretisering op papier te zetten en daarna met de klas te bespreken.

Stap 5 Evalueren van de oplossingen

De oplossingen moeten regelmatig geëvalueerd worden. Leerkracht geeft aan, dat het evalueren een vast onderdeel wordt van de klassengesprekken (b.v. in het begin 1x per dag). Aan de ouders wordt meegedeeld hoelang deze periode duurt en hoe de voortgang is.

Wanneer er signalen zijn, dat er weer gepest wordt, begint de leerkracht opnieuw bij stap 1. Ook als hij niets hoort moet de leerkracht regelmatig evalueren. In deze fase moet de leerkracht de kinderen duidelijk maken, dat hij het aangeven van pesten niet als klikken beschouwt. Het geven van complimenten als het goed gaat is zeer belangrijk.

Begeleiding van gepeste en pesters en adviezen aan ouders

Begeleiding van de gepeste leerling:

- medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
- nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten
- huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen
- het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- nagaan welke oplossing het kind zelf wil
- sterke kanten van de leerling benadrukken
- belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt
- praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s)

Begeleiding van de pester:

- praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen, ooit zelf gepest)
- laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- excuses aan laten bieden
- in laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft
- pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest/belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

Begeleiding tussengroep (meelopers en zwijgende groep)

Dit gebeurt indirect door de aanpak van de pester en door de systematische "directe aanpak" (bijlage 3). Dit wordt ondersteund door het schoolbrede sova programma, klassen- en evaluatiegesprekken en door m.n. assertiviteitsbevordering (ik mag er zijn).

Adviezen aan de ouders van onze school:

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- Door positieve stimulering en zgn. Schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt
- het gepeste kind niet overbeschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Ouders van pesters:

- neem het probleem van uw kind serieus
- raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden
- probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- besteed extra aandacht aan uw kind
- stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
- maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus
- stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan
- corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag
- geef zelf het goede voorbeeld
- leer uw kind voor anderen op te komen
- leer uw kind voor zichzelf op te komen

Signalen en mogelijke oorzaken van pestgedrag

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt
- Niet voldoende kunnen uiten van gevoelens
- Pester ooit zelf gepest
- Een problematische thuissituatie

Signalen van pestgedrag kunnen zijn:

- Terugtrekgedrag
- Agressief gedrag
- Veranderende werkhouding
- Niet naar school willen, net op tijd zijn
- Geen vriendjes hebben
- Alleen zijn op het plein
- Buikpijn, hoofdpijn, broekplassen
- Niet mee willen doen met gym, gymspullen vergeten